

קרב התרנגולים

נצמרת השילטון

ב ליל-שבת שלאחרי יום-העצמאות כיבדו גם ראש-הממשלה, יצחק רבין, וגם שר-הביטחון, שמעון פרס, בנוכחותם את מסיבת-העצמאות המסורתית הנחגגת מדי שנה בביתו של אלוף (מיל.) מאיר עמית, כיום מנכ"ל כור. שניהם היו אורחי-הכבוד של החגיגה. אבל די היה לכל אחד מהנוכחים להעריך מבטם חטופים בשניהם כדי לקבל תמור נה ברורה ומיידית של טיב היחסים בין שני האנשים, התופסים את שתי עמדות-המפתח בשילטון במדינה. כל אחד מהשניים בחר לעצמו סינה אחרת בגינתו של המארח. הם עמדו בשני קצוות הגינה, במרחק ניכר זה מזה, כשהם מקפידים על כך שדרכיהם לא יצטלבו חס והלילה.

ראש-הממשלה, יצחק רבין, עמד שם, שחוח מעט, כשהעווית בשפתיו, שהיא ספק חיוך ספק טיף עצבני, משמשת כסמל המסחרי. בידו האחת החזיק כוסית וויסקי ובידו השנייה חופן של גרעיני חמנית, אותם פיצה במומחיות של צופה-הקולנוע הטיפוסי בישראל. הוא היה די בודד שם, בפינתו. מעת לעת אומנם ניגשו אליו אורחי חים, בירכו אותו לשלום ופיספסו עמו מעט, אבל היו רגעים ארוכים בהם ניצב לבדו בצד, כמי שאינו שייך לכל ההמולה החגיגית שבגינה. אפילו אשתו, לאה, לא היתה לידו. היא התרוצצה בגינה כדי להיתקל מדי פעם בעתונאים ולהעיר להם כמה היא אינה מרוצה מהם. לנוכח התחקיר פות על בעלה.

בפינה השנייה, שם עמד שמעון פרס, היתה ההתקלה החברתית מעט יותר סוערת. שמעון שוב הפגין את עליונותו על יצחק רבין כאיש-חברה, המפור חיוך כים לכל עבר ושחמיד מצויה מתחת לשונו החלקלקה התחכמות מילולית כלשהי לכל מי שיפגוש.

לא היה גם אחד מבין באי אותה מסיבה שלא חש במתיחות שעמדה באוויר בין ה"שניים. למרות שלא החליפו מילה ואפילו לא זיכו זה את זה במבט, היה המחזה של שני ראשי השילטון, במסיבת האצולה ה-חברתית של ישראל, עדות מדכדכת למדי על יחסי-אנוש השוררים בצמרת, בין שני האישים האמורים להגהיג את המדינה ב"אחת מתקופותיה הקשות ביותר, אם לא הקשה שבהן.

בור עמוק

כ אשר, בסוף השבוע שעבר, הת" פרץ שמעון פרס כלפי יצחק רבין ב"ישיבת לישיבת מיפלת העבודה, והטיח כלפיו האשמות קשות ביותר על שילטון"יחיד, על התנשאות ועל זילזול בחברים, היה הגורם הישיר לכך ראיון שהעניק רבין לכתב הארץ יואל מרקוס.

הדברים שנאמרו באותו מאמר ייחסו אומנם ל"מקור פנימי יודע דבר", שהעריך את דיעותיו, סמכותו, הצלחותיו וכיש"לונותיו של ראש-הממשלה. אבל לא היה זה סוד כי מאמרו של מרקוס פורסם זמן קצר אחרי שהוזמן לשיחה אישית עם רבין. גם טיב הדיעות שהובעו באותו מאמר לא הותיר כל מקום לספק כאשר ל"זהותו של אותו "מקור פנימי יודע דבר". למרות שדבריו של רבין במסווה ה"מקור הפנימי" עסקו במיכלול מקיף של בעיות שילטוניות ומדיניות, הרי עיקרם היה מיתקפה אישית חמורה ביותר על שר-הביטחון שמעון פרס.

קשה לדעת אם היתה זו כוונתו המקורית של יצחק רבין, או שהמראיין המנוסה הוא שדירבן אותו לדבר ומשך אותו בלשון נו כשהוא מתמקד בעיקר על שאלת היחסים האישיים בין ראש-הממשלה ושר-הביטחון,

שהפכו כבר למשל ולשגינה בעיני כל. כך או כך, רבין כרת לעצמו בור עמוק. לא היה זה משום שהדברים שהביע באותו ראיון אנונימי לא היו ידועים, או משום שהשקפתו ודעותיו על שמעון פרס הן בבחינת סוד. אלא שהיתה זו הפעם הראשונה בה באו הדברים הישר מפי הסוס. עיקרי הדברים שאמר רבין למרקוס: "אין הוא מודאג מסמכותו בתוך מפלגתו להעביר את הקו שימצא לנחוץ. להוציא את דויד בן-גוריון המנוח, שהיה משכמו ומעלה מבחינת אישיותו ובעל זכויות היסטוריות, לא היו לשום ראש-ממשלה יותר סמכויות או יותר חופש פעולה כפי שיש כיום ליצחק רבין..."

"למרות אישיותה יוצאת-הדופן ומעול"תיה הרבות, היתה גולדה מאיר במידה רבה שבויה בידיו של משה דיין. מצבו של רבין שונה בכך שאינו מחוייב להיכנע לתכתיביו של שר-הביטחון הנוכחי. רפ"י אינה מה שהיתה ואם לא יהיה בידה תיק-הביט"חון או תהיה מחוץ לממשלה, היא למעשה אבודה..."

"לא היה מוזק אילו היה עובר בכנסת החוק המעניק לראש-הממשלה את הזכות לפטר שר... אילו היתה לו זכות כזאת היה רבין מפטר שר, אך אינו מוכן לגלות את מי הוא דוחה את הכחשותיהם של מקורבי שמעון פרס לפיהן ירו (של פרס) לא היתה מעולם בשום מעשה חתירה או השמצה של ראש-הממשלה. יש יסוד להניח שקיימת פעילות נגד ראש-הממשלה מטעם "עוזרים" או מקורבים, פעילות היוצרת את הרושם ששר-הביטחון יושב באופן מתמיד על הגדר.

"הנכון הוא ששר-הביטחון טעה בהערכה לגבי תוצאות הבחירות בגדה, וטעות זו גרמה לממשלת-ישראל לעשות מהלכים ש"גירוש הנוכחים יוקרה (למשל ההמלצה ל-אירוש הנכבדים מחברון)... למרות טעות

זו בהערכה אין רבין רואה סיבה להת"חשבן עם שר-הביטחון. הוא לא היה רוצה שאי ההכנות בינו לבין שר-הביטחון יחמי"רו, אך במידה שהצד השני יתרום להחמרה אין ראש-הממשלה מסגין שום חשש מכך. היתה זו הכרות מילחמה גלויה מצד יצחק רבין על שר-הביטחון. עבור שמעון פרס היו הדברים שהשמיע יצחק רבין, כשהוא מסתגר מאחרי התואר "מקור פנימי יודע דבר", קאוזס בלי - עילה לצאת למיתקפת-נגד.

גבר הלול

ה תדהמה שגרמח התקפתו של רבין על פרס, והתקפת-הנגד של פרס על רבין, בקרב עסקני מיפלת העבודה, היתה צבועה. גם ההכרות כאילו בכך נפתחת ההתמודדות בין השניים על השילטון ב"מדינה, היו הכרוזים-סרק. שכן ההתמודדות הזו נפתחה זמן, היא לא נפסקה לרגע מהיום שבו הושגה ההכרעה במרכז מיפלת העבודה ויצחק רבין הורדף על פניו של פרס כמועמד המיפלה לראש-הממשלה.

אבל הדברים עמוקים וגם חמורים הרבה יותר מתיאור שטחי של התמודדות על ה"שילטון בלבד.

ההתנצחות הגלויה והגיטרת בין רבין ופרס אינה רק קרב-תרנגולים, בו כל אחד מהם מנסה לנקר את עיני יריבו ולמרוט את נוצותיו כדי לזכות בתואר גבר הלול. היא נובעת במידה רבה מהשוני הקיצוני שבמבנה האישית של שני האנשים האלה, מתנסינות-העולם שלהם, מדרכי חשיבתם ופעולתם. מבחינה זו רבין ופרס הם שני הפכים קוטביים. כל גיטיון לפשר ביניהם או להחליק את התדורים ביניהם, בשם שלימות המיפלה או טובת העם והמדינה, נדון מראש לכישלון.

המכנה המשותף בדמויותיהם של רבין ופרס מסתכם אילי בפני המקור ובעור הפיל שמשוגלים שניהם לעטות על עצמם.

מעבר לזו רבין הוא אדם מופנם, חושב, מחוספס אנוצנטרי ואינדוידואליסטי. הוא בו בעומק ליבו לטיפוסים מסוגו של פרס. אין זה רק הבו שרוכש איש-חצבא ה"מקצועי לסוחר-הנשק שלא לחם יום אחד בחייו, או לעסקן המיפלגתי המנסה לטפס אל השילטון באמצעות תככים במדמנה של העסקנות המיפלגתית. זהו בוז אישי כלפי אדם חמסמל את התגלמות האפס הזמנופה, המסוגל לזכות בפופולאריות ב"זכות מליצות נבובות שאין מאחוריהן כל רעיון או מחשבה או בזכות חיוכים פוטר-גניים.

הדברים אינם חדשים והם לא נולדו את"מול או בחודש האחרון. הם אינם מתחיי"לים רק בהתפרצותו של המקור הבכיר, שלא היה אלא יצחק רבין עצמו, ב"וושניגטון, כלפי רשימות חרכש השערורייתי תיות שהכין משרדו של פרס. או נאלץ רבין לבלוע את הצפרדע ולקחת את חאש"מותיו חזרה בהתנצלות.

אבל הבו שהוא רוחש לפרס, חביקורת הקטלנית עיש בפיו כלפי אישיותו וצורת גיהולו של מישרד-הביטחון, הם ישנים יותר.

עוד לפני שמונה חודשים, בספטמבר 1975, חשף העולם הזה (1984) לראשונה את תוכניתו של יצחק רבין לסלק את שמעון פרס משרד-הביטחון, כדי לקחת תיק זה לעצמו. או, כשפורסמו הדברים, הם נראו מצוצים מהאצבע וחסרי-שחר. אולם כל חדברים שפורסמו אז לא רק שהם יפים גם להיום, אלא שיש בהם כדי להסביר את הרקע לקרב התרנגולים ש-

רבין ופרס: היישבו שניהם יחדיו בלתי אם הוכרחו?